

**ПОСИЛЕННЯ
КОНСОЛІДАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
НА ШЛЯХУ ВСТУПУ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ
МОЛДОВА ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

УДК 316+339.94
ББК 60.5+66.4

Соціологічна асоціація України
Південноукраїнське відділення САУ
Державний вищий навчальний заклад
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.
Д. Ушинського»**
Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет психології, політології та соціології
Universitatea de Stat din Moldova
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS
Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova

**«ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ»**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

**ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Рецензенти:

Інна ГОЛУБОВИЧ, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Лілія ЯКОВЛЕВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології Національного університету «Одеська Юридична Академія».

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол № 5 від 28.11.2024 р

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Члени редколегії:

МОКАНУ Віктор, д. соц. н., директор Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, керівник Асоціації соціологів і демографів Республіки Молдова, Республіка Молдова

БОРІНШТЕЙН Євген, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

ПЕТІНОВА Оксана, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

АТАМАНЮК Зоя, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Посилення консолідації суспільства та ролі людського капіталу на шляху вступу України та Республіки Молдова до Європейського Союзу : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кишинев- м. Одеса, 17-18 жовтня 2024 року) / за ред. д. с. н., проф. Лісеєнко О. В. – 138 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

© Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України, 2024

© Асоціація соціологів та демографів Республіки Молдова, 2024

НІКОН Наталія	ПСИХОЛОГІЧНА ВРАЗЛИВІСТЬ ЧОЛОВІКІВ У КРИЗІ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ ВІЙНИ	46
АТАМАНЮК Зоя	ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МАНУПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	48
КРИВОШЕЯ Тетяна	МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНІЦІАТИВ В УКРАЇНІ ТА МОЛДОВІ: ВИКЛИКИ, ОБМЕЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ	51
НАУМКІНА Світлана, ЄВЦЕНКО Роман	ВПРОВАДЖЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ КРОК ДО ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄС	54
ЯРОВА Ліліана	СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ ТА ВИКЛИКАМИ ВОЄННОГО СТАНУ	57
ПАНАСЮК Валентин, МАКІЄВСЬКА Катерина	ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОМАТИЧНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОГО СТАНУ	60
ПОПЛАВСЬКА Тетяна, ФЕДОРОВА Інна	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДУЮЧОГО СОЦІАЛЬНОГО ІДЕАЛУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕОЛОГІЇ	64
ЧОРНА Вікторія	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	67
PRONOZA Inna, KAZYUK Anatoly	THE ISSUE OF UKRAINE AND MOLDOVA IN THE GEOPOLITICAL SPACE OF THE EUROPEAN UNION	71
КОЗЛЕНКО Павло	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКЕ БАЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ВИМІРУ	73
РИБКА Наталія	УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕСІВ СТЕРЕТИПІЗАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ	75
АФАНАСЬЄВ Олександр	НАРАТИВИ І ДЕЗІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ	78
ЖАРКИХ Володимир	СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА І ПРИНЦИПИ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	81

Тетяна ПОПЛАВСЬКА,
*кандидат філософських наук, доцент
 кафедри філософії, соціології та менеджменту
 соціокультурної діяльності
 Державний заклад «Південноукраїнський національний
 педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

Інна ФЕДОРОВА,
*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП
 «Філософія», Державний заклад «Південноукраїнський національний
 педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДУЮЧОГО СОЦІАЛЬНОГО ІДЕАЛУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІДЕОЛОГІЇ

Сучасна Україна переживає дуже складні та болючі процеси, які, зрештою, приведуть її до абсолютно нових та несподіваних результатів. Ми всі є свідками настільки доленосних трансформацій, що відбуваються в політиці, економіці, релігії, науці, мистецтві, загалом суспільній свідомості, які ще довго усвідомлюватимуться, аналізуватимуться та ретельно вивчатимуться. На наших очах Україна перетворюється з об'єкта міжнародних відносин на їхнього суб'єкта, з «окраїни», провінції імперії на регіонального лідера, на повноправного члена європейської співдружності, на центр напруження політичних, економічних та культурних устремлінь європейської Ойкумени.

У зв'язку з цим, одним із завдань національної ідеології є формування такої моделі соціального ідеалу, яка буде сприяти консолідації суспільства задля відбудови успішної та квітучої України у недалекому майбутньому. Ідеологія, як пояснює нам «Філософський словник», це «сукупність взаємопов'язаних ідей, уявлень та переконань, призначених об'єднувати людей заради спільного життя та спільних дій. Як свідчать історичні дослідження, ніколи не існувало суспільств без наявності в них певних світорозумінь і норм поведінки, тобто ідеологій-світоглядів» [1, с.545].

У системі суспільних відносин існує поняття, яке є індикатором життєдіяльності соціуму. Таким поняттям є соціальний ідеал, який є зразком або моделлю поведінки, цінностей та прагнень, якими суспільство бажає слідувати. Він може бути пов'язаний з різними сферами життя, такими як освіта, робота, сім'я, зовнішній вигляд, відносини тощо. Він може включати ідеали успіху, краси, доброти, справедливості, свободи та інші цінності, які широко визнаються і підтримуються в суспільстві. Але його головною цінністю є певний зміст, який складається з конкретних ідей та стандартів, які вважаються бажаними та переважаючими в тій чи іншій соціальній групі.

Соціальний ідеал дуже впливає на суспільство. Він служить орієнтиром для людей, допомагаючи їм визначити свої цілі та прагнення. Коли в суспільстві існує яскраво виражений ідеал, багато людей прагнуть відповідати йому і докладають зусиль, щоб стати такими, якими хочуть бачити себе в ідеальному образі. Це може включати формування особистого характеру, набуття певних навичок, освіти та реалізацію професійних та творчих потенціалів.

Соціальний ідеал може бути каталізатором для позитивних змін у суспільстві. Коли люди прагнуть ідеалу, вони мотивовані робити добрі справи, допомагати іншим, працювати на благо суспільства і будувати гармонійні відносини. Соціальний ідеал може бути джерелом натхнення та сили для подолання складнощів та залучення підтримки та сприяння від інших людей. Однак соціальний ідеал може мати негативний вплив на суспільство. Коли ідеал нерозумно ідеалізується або ставиться вище за можливості і здібності людей, що може призвести до невдоволення і навіть депресії. Деякі люди можуть почуватися невдахами чи неповноцінними, якщо вони не відповідають соціальному ідеалу. Це може викликати конформізм, прагнення хворобливого самовдосконалення, постійне порівняння з іншими і почуття незадоволеності собою і своїм життям. Тому так важливо сформулювати такий соціальний ідеал, який би максимально був зрозумілий і досяжний якомога більшої кількості співгромадян.

Звертаючись до нашої національної спадщини, до нашої філософії, ми знаходимо такий ідеал, сформульований ще у XVIII столітті видатним українським філософом Григорієм Сковородою, який у свій час створив своєрідну метафізику людини, яка була надзвичайно близькою до біблійної антропології з безперечними нотками антропології Філона та Платона. Його антропологія за своїм характером кордоцентрична, тому основним поняттям в ній є поняття серця. «Усяк є те, яке серце в ньому», – говорить він; всьому в людині голова є серце – воно і є справжня людина». Серце є такий осередок у людині, що «всі наші члени мають у серці свою сутність»[2, 155]. Сковорода йде навіть далі: «вся зовнішня зовнішність у людині є не що інше, як маска, що прикриває кожен член, потаємний у серці ніби в насінні». Наведемо з численних висловлювань щодо цього питання Сковороди ще одне місце: «Що є серце, якщо не душа? Що є душа, якщо не бездонна думок безодня? Що є думка, якщо не корінь, насіння і зерно всієї нашої плоті-крові та іншої зовнішності?». «Думка є таємна пружина всієї нашої тілесної машини» [там само].

Згідно з думкою філософа, у людині живе таємне «керівництво блаженної натури», і «треба тільки не заважати премудрості, яка живе в нас». Є в глибині кожної людини таємний закон її зростання, — треба, перш за все, «знайти самого себе». Всі страждання і муки, через які проходить людина, походять тільки з того, що людина живе гидко тому, до чого вона створена.

«Яка мука, каже Сковорода, працювати у нерідній справі». Поняття «сродства» чи дотримання свого покликання стає ще одним із центральних у філософії Сковороди: «...природа і спорідненість означають вроджене Боже благословення, таємний Його закон, всім творінням управляючий». Треба «насамперед знайти у собі іскру істини Божої, а вона, освятивши нашу темряву, пошле нас до священного Силоаму», тобто очистить нас.

Отже, філософ нам пропонує формулу щастя, здійснення якої може стати провідною ідеєю національної ідеології та державної політики. Соціальний ідеал Григорія Сковороди це щаслива людина, яка пізнає себе впродовж свого життя, прагне знайти своє місце в соціумі, своє призначення, займається сродною працею, живе в любові, в істині, а значить і в благодаті.

Як звісно, починаючи з 2006 року Фондом нової економіки ([New Economics Foundation](#)) проводиться дослідження добробуту людей та стан навколишнього середовища в різних країнах світу, за допомогою Міжнародного індексу щастя (Happy Planet Index). Головне завдання індексу – відобразити «дійсний» добробут націй. Для порівняння рівня життя в різних країнах використовуються значення ВВП на душу населення або ІЛР (Індекс Людського Розвитку), але ці індекси не завжди можуть відобразити реальний стан речей. Зокрема, порівняння значення ВВП вважається недоречним, оскільки кінцева мета більшості людей не бути багатими, а бути щасливими та здоровими. МІЩ ґрунтується на загальних утилітарних принципах – більшість людей хоче прожити довге та повноцінне життя, а країни прагнуть зробити все можливе для досягнення максимального благополуччя своїх громадян, розумно використовуючи наявні ресурси та не завдаючи шкоди навколишньому середовищу. Тепер давайте заглянемо у список країн, які були досліджені у 2006 році. Україна займає в ньому 174 місце, індекс щастя -22,21! Гірше справи тільки у Конго, Бурунді, Свазіленд та Зімбабве. У 2009 році Україна займала вже 95 місце серед 143 країн світу з індексом 38,1. У 2017 році – 132 місце серед 155 країн світу, у 2018 році – 138 місце серед 156 країн, у 2022 році – 98 місце серед 146 країн світу .

Як бачимо, згодом, ми піднялися на 40 позицій, порівняно з 2018 роком, але ці цифри свідчать нам про те, що щастя пересічних українців ніколи не було стратегічною метою нашої держави. Отже, нам вкрай необхідно активно формувати в масовій свідомості соціальний ідеал, основними якостями якого було б щастя і все, що до нього наближає – свобода, незалежність, справедливість, любов до себе, своєї сім'ї, праці, свого ближнього, далекого, країни в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Філософський словник / За ред. В.І. Шинкарука. К., 1986. 800 с.
2. Сковорода Г.С. Твори в двох томах. Київ: Наукова думка, 1973. Т.1. 532 с